

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe jum. an . . . 12 "
Pe o lună . . . 2 "

Nr. de Duminecă
Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și
America . . . 10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Manuscripte nu se în-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Cum se poate?

Statistica oficială arată, că între felurile neamuri, așezate de Dumnezeu în această țară de jale și tânguiuri zadarnice, noi românii suntem aproape cei mai din coadă, sub raportul numărului celor știutori de carte.

Cuvântul zdrobitor al cifrelor vorbește! Și puterea lui ne omoară... Stăm căușiți în fața acestei constatări sinistre. Răspunderea e mai ales a factorilor hotărâtori, cari ar fi chemați să afle calea cea mai potrivită spre a scăpa cât mai repede de această rușine! Acești factori, conduși — cum se vede — de tradiționala înțelepciune păgubitoare a românului: »lasă-mă, să te las«, — de 3-4 decenii încoace s'au mulțămît numai cu măsuri paliative, rămase și acestea literă moartă pe hârtie! — și niciodată n'au cercat a se pune cu tot dinadinsul pe lucru, ca întunerecul fără margini, în care se înneacă satele noastre gata să dispară!

Pe la 1870 un îmbucurător curent de luminare a prostimii, se pornise. »Școală de Duminecă« deschisese pentru adulți vestitul profesor Glodariul din Brașov, sprijinit de harnicul preot Baiulescu. Pilda lor a fost urmată în alte câteva părți, până și în Făgărașul trufiei trândave de azi. Și ce s'a făcut din partea cercurilor chemate a veghia, ca această bună pornire să nu ațipească înainte de a fi răspândit lumina. ce se așteptă? S'a dat un așa numit »cercular« — și pace!...

Pe când, dacă s'ar fi impus cu toată serioșitatea, și pe lângă un control strașnic, ca îndatorire fiecărui preot, să lămurească înaintea credincioșilor săi taina slovelor — unde am sta astăzi!?

Dar să nu vorbim de îndatoriri, cari au aparența de a fi numai facultative, deși înaintea unei judecăți românești sănătoase trebuie să fie mai mult decât atât.

Să cercetăm, ce au făcut preoții și protopopii noștri pentru a împlini obligamentele lor oficiale, ce le incumbă ca unor directori și inspectori școlari?

După cât am putut pătrunde starea noastră școlară din deceniile trecute, ca și din timpul de față — spre cea mai mare a noastră durere, ne vedem siliți a mărturisi, că numărul acelor preoți și protopopi cari și-au împlinit sau își împlinesc cu zel și abnegațiune îndatoririle față de școala românească, e cu totul *disparent* față de mulțimea inertă a celor iubitori de comoditate, cari n'au nici un interes pentru școală, afară doar de acela de a șicana în diferite chipuri pe bietul dascăl, și cari în schimb își pun toate forțele intelectuale în lucrare ca să înlăture din direcția cutărei bănci un membru, pentru a-i ocupa locul.

Avem și din trecut numeroase dovezi, că abia câțiva dintre protopopii noștri și-au împlinit conștiințios și cinstit oficiul lor de inspectori școlari. Majoritatea a considerat totdeauna, cum consideră și azi, acest oficiu ca o sarcină incomodă, pentru care nici n'au de unde lua remunerația cuvenită. De aceea fiind vorba de inspecții școlare, nu se prea

îndeamnă, ori și dacă o face, abia »în fuga cailor«, percurgând într'o singură zi mai multe comune.

De aici provine, că conzistoriile noastre sunt aproape cu desăvârșire lipsite de informații directe și sigure, câștigate prin organele lor subalterne, în rândul prim prin protopopi. Toată cunoștința lor despre starea noastră școlară se mărginește de-ocamdată la informațiile, ce binevoiesc a le comunica inspectoratele regești, a căror exactitate poate fi, în cele mai multe cazuri, puse la îndoială...

Iar învățătorii noștri, știindu-se amenințați numai din partea acestora, își pun toată strădania pentru a obține un succes — fie și aparent — în limba maghiară, pentru care pot fi certați și destituiți, iar cu limba română și cu studiul religiunii nu-și prea bat capul, știind, că »prea veneratul conzistor« nu le prea poartă Sâmbetele și pe lângă aceasta mai are și bunul obicei de a se mulțămî și cu mai puțin, ori chiar și cu nimic.

Această indolență, care începe de sus și se ramifică în toate satele, periclitând în mod foarte serios, interesele nu numai culturale, ci și politice și economice ale popoului nostru, ar fi timpul să se curme odată! Să se inaugureze din partea conducătorilor școalelor noastre o eră de muncă înțepită și de politică școlară mai trează, mai conștientă decât cea de azi, care e copleșită de o somnolență senilă și desorientare detestabilă.

În fața situației triste de astăzi, credem

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

„Doamna Aia“ — mama lui Goethe.

La centenarul morții ei.

De Horia Petra-Petrescu.

Bucuria mea când am cetit, înainte de a plecâ la Weimar, că se împlinește o zi aniversară pentru mama lui Goethe.

De câte ori ceteam ceva despre »Doamna Aia«, cici așa o numiau toți în familie, (»Frau Aja«) îmi apăreau înaintea ochilor sufletești: căutătura veselă și plină de bunătațe a ochilor ei, părul ei așezat cu îngrijire și boneta albă, cu dantele — așa cum o vedem în istoria literaturii, pe care o am în bibliotecă.

Și acum — înainte de a plecâ la Weimar — auzind că »Doamna Aia« vine iarăși în mijlocul nostru pentru câțva timp (căci s'au împlinit o sută de ani dela moartea ei!) îmi pareă că-i aud vorba prietenoasă, care mă invită — dupăcum invită și ea pe toți actorășii din Frankfurt — la Del. Eră un augur nespun de bun pentru călătoria mea la Weimar.

În Drezda mi-am cumpărat, venind dela expoziția anuală, numere speciale despre »Doamna Aia«. Dovada cea mai bună cât țin eu la »Mama lui Goethe«, căci e mult să te mai uiți la portrete după ce ai eșit din expoziția, care conține, nici mai mult, nici mai puțin, decât 2439 de tablouri, și obiecte de artă.

Și mi-a venit tot mai aproape mama lui Goethe. Pe tren am cetit o colecție din scrisorile ei mi-

nunate, despre care vreau să scriu ceva și aici. Mă vedeau călătorii din vagon vesel și-și dedeau osteneala să cetească titlul cărții, care o țineam în mână. Erău scrisorile »Doamnei Aia« adresate fiului ei și nevestii acestuia, Christiana. Nu se poate ceva mai gingaș, mai plin de umor și mai plin de iubire nețărâmurită.

»Doamna Aia« nu prea știă ea să scrie după regulile ortografiei. Greșelele ortografice veneau la fiecă pas. E vorba însă, că greșelile ortografice erău cântărite la olaltă cu calitățile inimei și aici păstra mama lui Goethe ortografia cea mai ideală. A! Un profesor de nemțește și-ar smulge părul din cap dacă i-ar fi dat să facă corecturile unui elev cu ortografia »Doamnei Aia«. Căci să vedeți: dupăcum știți, substantivele se scriu în limba germană *totdeauna* cu literă mare, cu maiuscule. »Doamna Aia« nu 'și prea bătea capul cu maiusculele — scriă cum îl veneă mai bine la socoteală. Inchipuiți-vă deci un text nemțesc cam așa: (presupunând că scriu, ca nemțește, cu maiuscule).

»Scumpul meu Fiiu!

Sunt o mulțime de Bucurii pe lumea (l cu mic!) lui Dumnezeu — Drăgușul. (d cu mare!) N'ai decât să Le (l cu mare!) cauți și — le găsești de Sigur (S cu mare!) — și să nu disprețuiești nici bucuria Cea (c cu mare!) mică... și așa mai departe.

Altă pacoste erău cuvintele franțuzești rătăcite prin scrisorile »Dnei Aia«. Archivul se preface în *Argief*, luxul în *Lussus*, academician în *Academien*, contribuște în *Conteportion*, publicul în *Pupplicom*, conducătorul în *Contontuekter*, cari în limba germană se potrivesc ca nuca în părete,

nu fiindcă nu există, dar fiindcă se scriu cu totul altfel.

Par'că văd pe unul și pe altul zicând plin de satisfacție: »Ei vedeți? mama lui Goethe nu știă să scrie cu ortografie corectă! Ce mai așteptați dela mama și dela surorile mele?« Perfect, de acord, dar dați în locul ortografiei schiloade bunătațea inimei și veselia și spiritul »doamnei Aia« mamelor și surorilor voastre și suntem împăcați.

Într'o caricatură reușită am cetit zilele trecute întreagă filozofia aceasta. Un tinăr snob din timpurile noastre, lung cât o paliță, și cu cărare aranjată simetric, o amenință pe mamă-sa: »Dacă mă mai năcăjești, mamă, n'am să deviu celebru și n'am să ți dau la lumină nicidecum scrisorile!«

O amenințare teribilă, care trebuie să însufle respect mamei tinărului de bună speranță.

Dar alta trage în cumpănă mai mult. Lipsește Goethe. Și mai cu seama — dacă lipsește Goethe — pot să fie scrisorile mamei oricât de gingașe și oricât de pline de greșeli ortografice — nu vor ajunge nicidecum la lumina zilei. Sau va veni un timp când se vor da publicității și astfel de scrisori, numai din motivul, că oglindesc dragostea de mamă? De multe ori ar fi de dorit, de o sută de ori mai bucuros, câteva pagini de acestea, în loc de volumele imposibile de încercări stilistice ale cutărui bard.

Cu cât cetești mai multe scrisori de ale »dnei Aia«, cu atât îți apare mai mult înainte lăsând de multe ori la o parte — în penumbra — interesul pentru fiul ei, de dragul căruia ai luat volumul de scrisori în mână.

că dela cel din urmă dascăl până la referenții școlari și până sus, la secretarul metropolitan, dela sinoadele parohiale și protopopești până la cele diecesane și chiar până la congresul nostru național — bisericesc, toți românii de bine și toate corporațiile noastre trebuie să se preocupe statornic și intensiv de importanta chestiune a instrucției populare și a școalelor de adulți, prin cari s'ar putea, — pe lângă o conducere înțeleaptă și control serios — repara în scurtă vreme rușinea analfabetismului, ce ne pune astăzi în rândul celor din urmă neamuri din această țară.

Ingrijorările noastre nu le poate liniști optimismul, celor ce cred, că datele statistice oficiale nu sunt exacte.

Datorința consistoriilor noastre este deci să exercite asupra școalelor populare un control mai sever decât cel de azi, unde ar cere trebuința să facă pe câte un învățător neglijent, preot sau protopop nepăsător, să simtă că mai are și alt stăpân afară de Măria Sa inspectorul dela guvern! Apoi să pedepsească fără cruțare pe toți ceice nu vor deschide în timpul iernii școli de adulți pe sama credincioșilor și să distingă în mod cuviincios pe ceice vor fi în stare a arăta succese mulțămitoare, în această privință!

— *Spectator.*

Un prânz la curte în onoarea prințului Lahovary. Cu prilejul plecării fostului ambasador român, a prințului Lahovary, a avut loc ieri la curtea împărătească un prânz de onoare. Au luat parte, afară de prințul Lahovary, arhiducele Iosif Ferdinand, aghiotanții M. Sale contele Paar și cavalerul de Boifras, dl Derussi, coșniul general al României în Budapesta și un număr de alte persoane din suita M. Sale.

DI Wekerle la M. Sa împăratul. Primul-ministru dl Wekerle a fost primit ieri la M. Sa într-o audiență lungă de o oră. Deși dl Wekerle tăgăduiește, totuși e foarte probabil că audiența sa e în legătură cu dificultățile ce s'au ivit în jurul proiectului

Viața ei nu poate fi numită tocmai strălucită, dacă nu luăm în considerare singurul fapt — providențial — că a dat naștere marelui ei fiu. Fata unui primar, Katharina Elisaveta Textor, se mărită la 17 ani cu consilierul din Frankfurt: Johann Caspar Goethe, care era cu 20 de ani mai în etate decât ea.

Bărbatul morăcănos, fără de ocupațiune, cu o grămadă de dorințe, care mai de care mai plicticoase, fată-sa, Cornelia, măritată fără noroc, băiatul, Wolfgang, răpit de subit aripile ei ocrotitoare ca să plece la universitate la Lipsca, apoi la Strassburg și — mai târziu — în mijlocul vieții sgomotoase din Weimar — ai crede că a trebuit să se închidă în sine, să blasteme ceasul în care nu i-s'a brodit nici una din dorințele cardinale ale inimii sale iubitoare. Nimic din toate astea. Se știe mângăia de minune între cei patru pereți ai odăilor din Frankfurt. Din potrivă: face față veselă, e prietenoasă cu toții, ajută pe bieții scriitorai și actorai, cari o saltează mai cu seamă în timpul din urmă, când ajunse-se »mama lui Goethe« și scrie tot ce doare aceștia ca recomandăție marelui ei fiu. Mai rar atâta diplomație în scrisorile unei femei și mai rar un tip mai strălucit al unei mame germane sdevărate.

Intr-o scrisoare adresată d-nei de Stein se caracterizează »doamna Aia« escelent:

dului Andrássy. Dovadă faptul că după audiența dl prim ministru a avut lungi conferințe cu mai mulți alți membri ai consiliului.

Kossuthiștii doresc fuziunea. În clubul partidului kossuthist, care protestase mai mult împotriva unei fuziuni cu celelalte partide, s'a discutat ieri foarte mult fuziunea. Toți deputații au convenit că fuziunea e o trebuință pentru partid care își pierde tot mai mult popularitatea. Și, își zic kossuthiștii, măcar puterea să ne-o păstrăm, căci popularitatea, care ne-a ridicat, s'a dus pe apa Sâmbetii...

Criza din Austria. În afacerea crizei austriace nu s'a ivit nici o întorsătură. Dl Beck a fost primit ieri la împăratul. Noile manifestații antigermane din Praga nu sunt menite să ajute rezolvirea crizei, căci sporesc nelămurit materia aprinzătoare și ațită spiritele, îngreunând potolirea valurilor de patimi naționale răscolite.

Mișelia președintelui Zichy. În ședința de ieri a secțiunii externe a delegațiunii ungurești, delegatul croat Bojo Vinkovici a cerut cuvântul pentru a anunța președintelui violarea dreptului său de imunitate. Președintele contele Zichy i-a retras cuvântul pe motiv că nu înțelege limba croată. Această mișeală nesocotită a legii care permite de a se vorbi și croăștește e condamnată până și de o parte a presei ungurești.

Impăcarea românilor din Bucovina.

În sfârșit am izbutit. Impăcarea românilor bucovineni este perfectă. Iancu Flondor a primit conducerea partidelor unite și luptătorii din ambele tabere se vor grupa de-acum în jurul probatului general. De-acum înainte s'a isprăvit cu amestecul dușmanilor din afară, și orice rățăcit va fi adus la dreptate.

Câtă energie și câtă muncă ne-a costat acest rezultat frumos numai noi o știm, cei ce am făcut »lovitura de Stat«. Am trebuit mai întâiu să măturăm gunoial din noi, dând afară din comitetul executiv al partidului pe aceia cari zădărniciu orice acțiune românească. Iar, în momentul cel mai critic, când cea mai teribilă confașie

»Am darul dela Dzeu«, (scriu cu ortografia noastră) că n'a plecat dela mine încă nici un suflet de om nemulțămît, bărbat sau femeie, să fi avut orice poziție socială și orice etate. Am foarte dragi pe toți oamenii și asta o simțeste tânăr și bătrân, îmi petrec viața fără de preferinți și asta place tuturor urmașilor lui Adam și ai Evel — ru caut să fac morală nimăruia, încerc să i știricesc mereu partea lui cea bună, las pe cele rele în cărucă Aceluia, Care i-a făcut și Care pricepe mai bine să le polească coțurile și pe lângă metoda asta mă simțesc nespuse de bine, de fericită și de mulțămită.

O macrovotică, pe care o putem recomanda nu numai mamelor, ci și firilor noastre războinice.

Trebuie să urmărești pas de pas corespondența ca să vezi gingășia ei față de poet. Cât timp a stat acesta în Weimar, l-a urmărit cu cea mai mare abnegație, dar din depărtare, ca să nu fie spre greutate familiei ei. Și cât tact întrebuințează »Doamna Aia« chiar și atunci când Weimarul întreg șoptește pe întrecute despre relațiile lui Goethe cu fata simplă din fabrica de flori a lui Bertuch, cu Christiana Valplus, pe care Goethe a luat-o mai târziu de nevastă. Cu câtă dragoste curată o primește în casa ei, când vine Christiana să i facă vizită în Frankfurt și cu câtă satisfacție scrie fiului ei: Poți fi fericit. O femeie ca aceasta mai rar.

și zizanie avea să fie semănată de argații lui Coco Wassilko prin adunarea ciomăgarilor din Suceava comandăți de dl Tosko, am trebuit să sârim în mijlocul primejdiei și să zădărniciu planurile lor rele. Dumnezeu ne-a ajutat în modul cel mai ușor ce era posibil, prin însăși intervenirea Prefecturii. Prea ilegale erau pasurile uneltelor lui Coco Wassilko, așa că Prefectura a fost nevoită — în urma presiunii ce am exercitat noi să disolve adunarea.

Convocarea aceleia se făcuse anume într'un mod atât de perfid, încât și cei mai inițiați dintre noi, cari n'au participat la ședința comitetului executiv, — în cari majoritatea noastră decisese ținerea adunării în Cernăuți și nu la Suceava, — au fost ispitiți a crede că adunarea din Suceava de fapt era voită de comitet. Chiar eu însumi, fiind la țară în ziua ținerii ședinții, aflând din ziare despre ultima deciziune a comitetului, am crezut că adunarea din Suceava este legitimată, căci nu mă puteam aștepta la atâta cinism și nerușinare din partea uneltelor lui Coco Wassilko, ci credeam că numai spre a ușura călătoria muntelilor și a celor din părțile sudice ale țării, cari totdeauna cheltuiesc mai mult în afaceri de-a-cestea, s'a pus la cale din partea comitetului executiv adunarea întregului comitet central la Suceava, știind că această adunare, în orice colț al țării s'ar ținea, tot acelaș aspect și-l păstrează, compusă fiind din aceiași membri.

Ați primit epistolele noastre deschise (le-am primit și noi la redacție, dar mărturisim că în acel haos de întâmplări, nu știam dacă ne putem încrede în ele. N. R. »Tribuna«) pe care a trebuit să le trimitem, căci samovolnicia uneltelor lui Coco Wassilko ne-a răpit ambele ziare ale partidului, ceace, la dreptul vorbind, nu ni-a cauzat prea multă supărare, căci suntem desobligați de orice încurcături financiare, ce au rămas în urma acestor ziare. Acum vor plăti acei domni toate datorile, și vor sughița ani întregi de dragoste față cu Coco Wassilko.

Doamne, Doamne, ce au trebuit să îndure bieții de ei! Noi am purces f-arte repede, lăsând să meargă lovitură după lovitură, așa că dânsii, când începeau a se gândi de unde vine și cum să înfrunte prima trăsătură, îndată se treziau și cu a doua și apoi și cu a treia. Ei sistează apariția ziarului, noi tipărim întâiu scrisoarea, revocând adunarea și informând; ei se așteaptă în Suceava la cele mai splendide succese cu ajutorul bătrâșilor mituiți, noi exoperăm disolvarea adunării; ei nu se pot reculege de această groaznică decepție, noi informăm lumea prin acea scrisoară deschisă, apoi ținem în grabă ședința comitetului sub președinția dlui Claudiu Stefanelli, cel mai

Intreagă lumea ei e în Weimar. »Numai Weimar-ul este singurul loc de pe lumea întreagă, de unde nu s'ar putea nimici liniștea; dacă le merge bine iubitorilor mei de acolo, poate să le stăpân cine-o vrea pe țărâmurul stâng și drept al Rinului!«

Ce-i pasă ei de formulele săci ale curții, de complimentele amerite și de vorbele aluse, spuse pe vârful limbei! Își descarcă sufletul așa, cum îi dicta sufletul, chiar și atunci când știă cât cam pânește o vorbă de-a ei, căci era »mama lui Goethe«.

Intr-o scrisoare scrie despre copiii principelui de Mecklenburg. Iată cum i-a primit »Doamna Aia«.

»Încă o veste! Întâlnirea cu principesa de Mecklenburg m'a bucurat foarte mult. — Ea — Regina Prusiei — și prințul moștenitor nu vor uita nici când bucuriile tinerești, cari le-au simțit în casa mea. — Au lăsat la o parte eticheta scâlcăiată dela curte și erau în largul lor — jucău — cântau și săreau cât era zinică de lung. — Veneau la prânz mereu înarmați cu cele 3 furculițe, lângă mesicioara mea — infulcau tot ce le venea înainte — și le priia minunat — după masă cântă regina de acum la »piano forte« și prințisorul cu mine valsam — după aia trebuia să le poveștesc de încoronările de mai înainte, și povești și așa mai departe«.

Corsete moderne și specialități
gata și după măsură, confecțiunea cea
— — — — — mai bună la — — — — —

PILCZ IRMA,
fabricantă de corsete,
Arad, str. Deák-Ferencz nr. 2.

Damele cari locuiesc în provincie și
ceară îndrumări pentru luarea mă-
— — — — — surei. — — — — —

Cele mai bune mașini de cusut de azi sunt

PFAFF

Mersul ușor fără șgomot. Ediție de gust. Durabilitate fără seamăn. În întrebuințarea cea mai eficientă, cea mai practică pentru broderie artistică. Se pot căpăta în magazinul lui

Hammer Vilmos

Maestru de electricitate

Arad, Szabadság-tér 7. Telefon 96.

TUNCZKY GYULA

Prima fabrică de mobile de fer și aramă, de somiere de sîrmă și trăsuri de copii din Ungaria de Sud.

TEMESVÁR Jozsefváros, Hunyadi utca 48.

Își recomandă
mobilele de fer și de aramă, soniere de oțel pentru paturi după măsură, fabricație proprie.

Primește aranjamentul hotelurilor, internatelor și spitalelor, face paviloane de fer după măsură.

Catalog de prețuri gratuit și franco

Recomandat de ministerul de culte și instrucți
— Multe recunoștințe —

ZWÖRNER B.

PREPARATORUL DE ÎMPĂIAT ANIMALE
— KOLOZSVÁR, Rozsa-u. 7 sz. —

Animalele să se trimită cât se poate de proaspete și nebelite. Trebuie indicat în ce formă să se întâmplă prepararea: mamiferelor mari să li-se se ată în estinele. — Pentru împacheta e socotesc numai cheltuielile mele. — reparație îngrijită, artistică, în formă naturală, lucrul trainic, prețuri moderate!

SZABÓ SÁNDOR

sculptor, auritor și fabricant de iconostase și altare

— SZATMÁR, Báthory-utca 18. sz. —

Face cu prețuri moderate:

- iconostasuri,
- altare,
- amvoane,
- jertvonicuri;

primește renovarea iconostaselor vechi, a altarelor, a jertvonicelor și a amvoanelor, precum și tot felul de lucruri în brausa asta: cu concursul pictorilor renumiți pentru pictarea iconelor, precum și tot felul de aurituri.

Dinsticțunea muncii mele se adevărește prin multele scrisori de mulțumire, pe cari le am la mână: ca recea a parohiei din Veresmart și Magyarokonyát.

ATELIER DE FOTOGRAFIAT DE PRIMUL RANG.

KOSSAK JÓZSEF

fotograf de curte cesaro regesc

ARAD, WEITZER JÁNOS UTCA 3. SZ.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public din loc și provincă că mi-am asortat din nou

atelierul meu de fotografiat

din Str. Weitzer János Nr. 3 și l-am deschis fiind montat corespunzător cerințelor artei moderne de fotografiat.

Nisuițele mele principale ca în trecut, tot așa și în viitor, vor fi să pregătesc lucrările din bransa aceasta cât se poate de bine, conștiințos și cu prețuri de concurență.

Imi iau îndrăzneala a atrage atențiunea on. public asupra următoarelor lucrări:

Fotografii în toate genurile, în mărime naturală după cele mai mici fotografii cu fond negru și sepla, acvarele, imprimate pigment și de gumă, picturi în oleiu, fotografii în colori naturale, fotografii de interior ș. a.

Cu deosebită stimă

Kossak József

fotograf de curte ces. reg. — — — — —
fotograf de curte ces. reg. a arhiducei Iosif.

ARAD: Weitzer János-utca 3. sz. — BUDAPEST: Kossuth Lajos-utca 12. sz.

— TEMESVAR: Szt. György-tér, casa proprie și SCALDA BUZIAȘ. —

Acuma a sosit

Untura de pasta prosopata
de Norvegia

fara culoare si miros, calitate escelenta.

Prețul unei sticle 2 corosane.

Contra

supărațiilor reumatice

este escelenta

Spiritul Reuma

Incercați de atâtea ori cu succes.

Prețul unei sticle 80 fieri.

Se capata calitatea originala in farmacia lui

Kozsnyai Mátyás

Arad, Szabadság-ter.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.

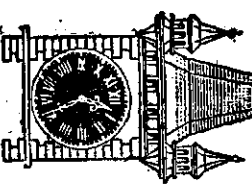
Cea mai mare fabrică de ceasuri de turn
din Ungaria aranjată cu putere de aburi.

BODIOS SÁNDOR,

turnătorie de clopote și ceasornice de turn

BAJA (BACICA).

Recomandă îndrăgiiți cele mai perfecte

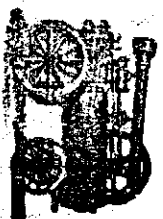

CIASURI de TURN

pentru biserici, primării, castele, școli și fabrici, cari cu construcție perfectă și nouă de tot și în pre-lucrare solidă. — Afară de aceia atrage luarea aminte a onorațiilor preoți și a onorațiilor comitele bisericesti asupra

MAREI TURNĂTORII DE CLOPOTE.

Pregătește clopote în toate mărimile după acorduri recerente. Se reînnoiesc și repară clopote vechi; afară de aceasta se repară ciasurile de turn pe lângă cheazășie. — Onoratele comitele și plebanile precum și curătorii primesc avantajul de a plăti în rate. Servesc, la dorință, cu buget, gratis.

Hegyí János

atelier de lăcătușerie și reparații

de mașini în Nagyenyed.

Execută orice lucrări de lăcătușerie artistică, la construcții de clădiri și la mașini, precum zăbrele de fer, uși de fer, ferării la construcții, apoi instalații de sonerie electrice, de telefoane și de paratrăsnete, execută orice reparații la mașini de cusut și la biciclete și le furni-

zează în prețurile originale ale fabricii, în slășit orice feluri de trerătoare cu aburi, motoare, pompe și fântâni cu pompe, atât reparații exacte cât și furnitură de mașini și unelte agricole cu prețuri originale.

Recomand publicului agricultor pluguriile mele cu cap de oțel și grapele mele de fer executate în atelierul meu propriu. Servesc gratis devizuri (proiecte de cheleteli), atingătoare de brânșă mea. Rog prețiosul sprigln al onorantului public

Schuller Gașpar, neguțător de bu-

P Î C S

E mai presus de orice concurență, prin magazinul său bine asortat potrivit cerințelor timpului. Face din materialul cel mai bun

butoaie de vin

de bere și de spirit,

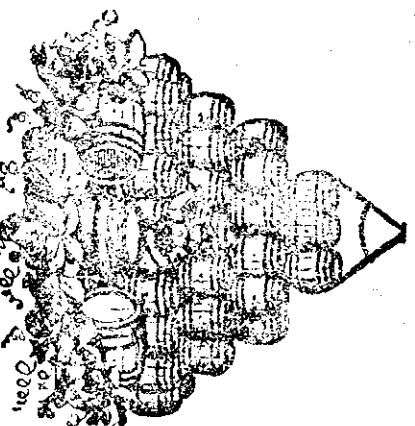
putini și căzi

cu prețul cel mai favorabil.

Depozit permanent în bu-

toaie gata.

La chemare se duce ori-

GROSZ Nagy Ferencz,

farmacia : : farmacia : :
clăd. : : Debrecezen „Arany egyházarvny”

Numai există reumă!

Cine voește să scape de ori-ce soi de reumă și de tot felul de dureri extreme să cumpere o sticlă mare din renumitul

Balzam Regesc

(Király Balzsam) al cărui efect vindecator e recunoscut de medici 1 sticlă mare 2-65 Cor. cu îndrumare, 3 sticle mari 6-65 Cor. cu îndrumare, portofranco cu rambursă. Patentat, în nenumărate spitale de frunte se aplică ca cel mai bun medicament.

Magyarországi Balzsamgyártó.

MUSTAȚIA E FRUMOASĂ

dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSÁG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materii neunsuroasă. Efectul ei se vede foarte în tite și cu siguranță. Scutiți prin lege. Un botan SO fil. Prin poșta se trimite numai 6 borcane cu 2-15 Cor. Cu rambursă gratuit.

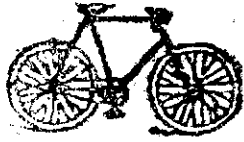

Medicament
pentru văpsirea
părului.

în culori blond, brunet sau negru. Efect la moment. O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înăsprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor.

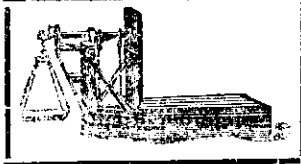
Johann Nedits

Ferar de Instrumente, lăcătuș de mașini și mecanic.
Versecz, Barosplatz.

Recomandă onoratului public, fabricatele sale proprii, ca

Biciclete,
Fântâni,

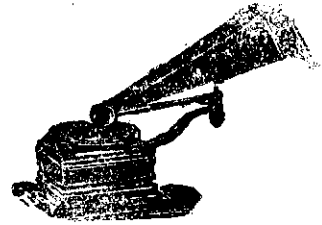

Cântare,
Pumpe,

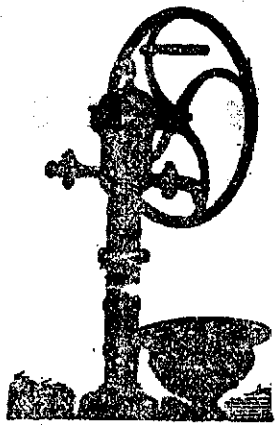
Stropitoare cu peronospora, de rechisite.

Conducte de cauciuc, și
Gramofoane,

cu prețurile cele mai ieftine.

Repara-
turile, sau
ori-ce co-
mande vor
fi execu-
tate cât se
poate de
bine. - - -

Prin reclamă la progres!

Mare succes. Inventie nouă.

Dintii susțin sănătatea

căci sub influința lor stau organele mistuirei, cari ra-
tural au înfruntare asupra sănătății. Fiindcă sănătatea e
mai scump tesaur din lume, de aceea vă recomand noua
mea invenție, care nu e frază goală ci vă dă o probă sigură

cosmetical de dinți „Hófehér”

a lui Nádler

care și cei mai negligeați dinți îi curăță depărtându-le
negreala sau gălbineala
îi face albi ca și zăpada

O singură experimentare adevărește, că „Hófehér” e
mai bun ca praful, crema și pasta de dinți, că nu e în
el praful care să frece, care se pune pe gingii și
între dinți și ducând smalțul de pe dinți produce du-
reri de dinți și de gingii. Nu conține săpun, ca altele.

„Hófehér” e un lichid produs din sucuri de plante pe
cale chimică, și are un gust plăcut.

Prețul unei sticle 1 cor. 50 fil, care ajunge 1—2 ani.

Se capătă la:

Nádler Lajos

ARAD, în depozitul din **Andrássy tér 20,**
Locul fabricii: **Varjassy József utca 32,** (casa proprie).

Sub scutul legii și patentat!

Opawski Jozsef

prima fabrică de trăsuri de copii
în Ungaria de sud.

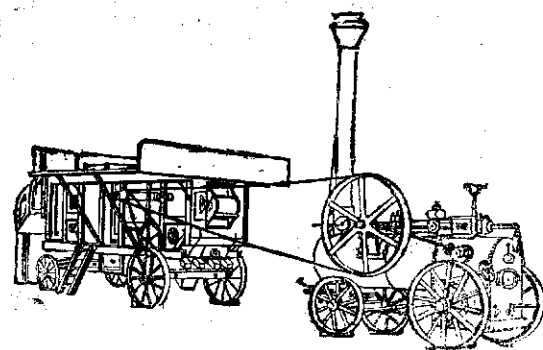
TIMIȘOARA. — Jozsefváros.
Misits utca 2 sz. Hunyadi utca sarok.

Ține în deposit

trăsuri de copii

fabricațiune proprie, dela cele mai
simple până la cele mai împo-
dobite cu prețuri favorabile.

Tot așa primește tot felul de
reparaturi în bransa aceasta.

**Turnătorie de
fer și metale**
după modele pro-
pria sau trimise cu
preț efitin.

**Fabrică de mașini
și mori.**

Bartzer István
Temesvár

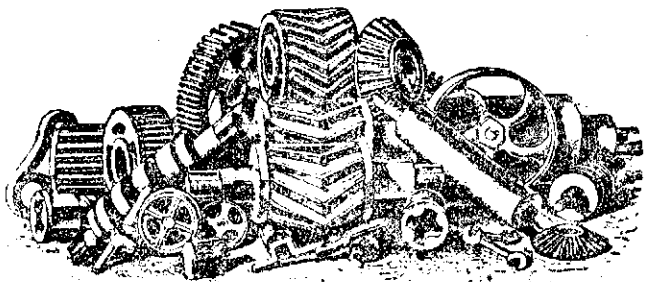
ELISABETSTADT.

Emausgasse Nr. 2.

Primește tot
felul de re-
paraturi, cari s-
țin de bransa
mașinăriiilor
așa d. e. ma-
șinile agri-
cole, mașini
pentru ar-
derea spir-
tului, fabrici

de bere și fabrici de cărămizi se repară pe lângă ga-
ranție, repede și stfin. — Fabricare și reparare de cazane.
Montarea transmisiunilor noi, cu aparat în formă de roată sau glob,
in toate mărimile.

Cisălarea cilindrelor de mori și despărțirea
după mașinile sistemul cel mai nou, repede
și efitin.

Zintl János

— atelier de pictură de sticlă —
BUDAPESTA IV. Ūtői ut 79

Imi iau îndrăsneala a atrage atențiunea on. pu-
blic asupra atelierului meu de pictură de sticlă.
Ca specialist fac giamuri de biserici, pictură de lux
- pe sticlă pentru saloane, verande și sufragerii. -

Mai departe plumbuit de artă, gravuri
pe sticlă și rame de aramă precum
și alte obiecte în bransa aceasta.

Dubinievicz Oszkár

comerciant de articole medicale, chemice și parfumuri.
Kolozsvár, Deák-Ferencz nr. 8.

Recomandă în prețurile cele mai ieftine:
Esențe de rom și licheuri cu prescripții de pregătire.

Văpseli mirositoare

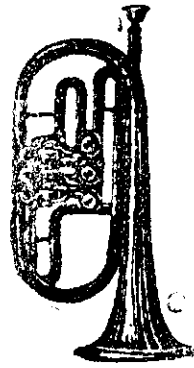
Parfumuri, pudre, săpunuri din țară și str.
Gazete pentru instrumente de manicurare și parfumuri.

Petrol-China

cel mai bun mijloc contra mătreței a căderii părului și cărunțirii.

Carl Raab

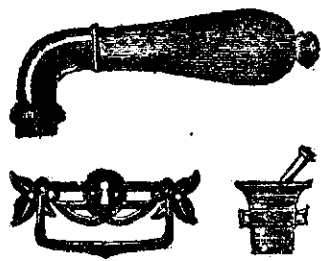
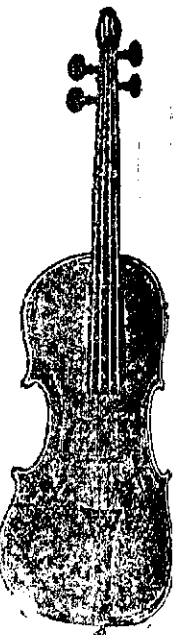
Cel mai mare magazin cu aparat de muzică din comit.
Bácsbodrog. Zombor, str. Zrinyi.
Ujvidék, str. Duna 5 (lângă Promenadă).

Aparate fabricate proprii și anume:
vioare, cello mari, mici, trimbiși, flaute,
clarinete, tobe mari și mici, baș-tam-
bure de rangul întâi, harfă de forma
ferei, — le recomand cu toată căldura.
Harmonice, gramofone, fonografe și
alte asemenea aparate, atât cu corzi de
piele cât și de oțel din țară cât și
străinătate în cel mai mare asortiment.
Drege orice aparat muzical, specialiști
are la dispoziție.

☑ Catalogul prețurilor trimis ori cui gratis
și franco. ☑

Atrag mai ales atențiunea on. public asupra atelierului meu de
reparaturi special și cu puteri excelente de lucru, unde se repară
tot felul de instrumente în mod special și sub supravegherea
mea personală pe lângă probă și garanție.

In atențiunea ne-
gustorilor de fer
și a curelarilor!!

Prima turnătorie de aramă, bronz, metal,
pacfon și nickel

WEIRICH JÓZSEF-né

PÉCS, Ferenciek-utca 44 sz.

Recomandă

fabricațiunile de fer pentru mobile

turnate după orice model.

Serviciu prompt și repede
pe lângă prețuri moderate.

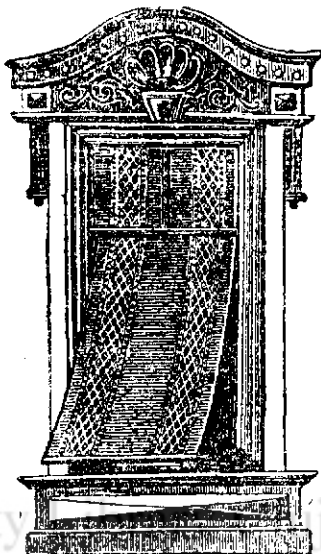

GEYER HENRIK

Fabrică de tavane trestii, instalată cu mașini.

UJVIDÉK, str. Petőfi nr. 98.

Recomandă în atențiunea arhitecților precum și în a publicului
doritor de construcții fabricatele sale brevete de **tavane
de trestii** lucrate cu mașina. Fabrică: trestii de bolți
de orice lungime și de orice soi, **cojite sau necojite**, precum
și **paravane și îngrădiri** pentru grădini și pentru procători de
caramizi, **impleturi dese de trestii** pentru îngrădirea pomilor
și a strugurilor. — **Furnisează mașini pentru orice fel
de lucrări de trestii.** — Impleturile mele de trestii sunt
cele mai bune și executate în mod solid și nu se pot confunda
cu alte mărfuri inferioare.

Atențiune!

Dacă aveți atențiunea a cumpără
rolete pentru ferestre
atunci cereți modele și preț curent,
care se va trimite porto-franco.
Când veți cere acestea, vă rugăm
să dați lățimea și înălțimea ferestrei
și totodată să spuneți dacă roleta tre-
buie să fie de **scândură** de pânză
sau stofă. Cu stimă:

NETTEL L.

fabrică de rolete.

PÉCS, Indoház utca 23.

VÉBER JÁNOS K.

tinichigiu specialist, proprietarul mai multor brevete.

Szatmár, Strada Szirmai Nr. 1.

Cea mai de căpetenie condiție
pentru păstrarea sănătății e apa
fără bacili.

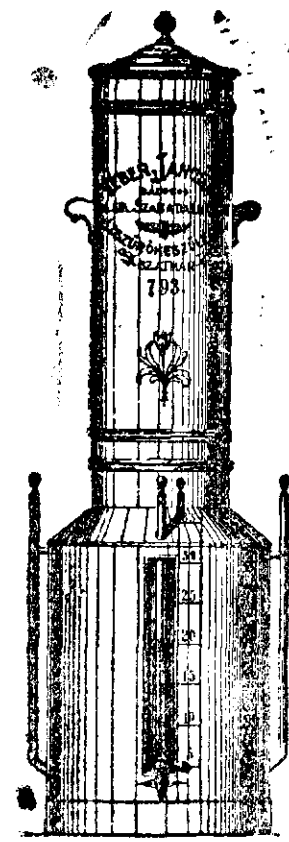
Străcurătoarea de apă

„Weber“ e un aparat de stre-
curat apa curgătoare, precum și apa
de fântână, făcându-o curată ca cris-
talul, așa că și în cea mai nepre-
țioasă căsnicie se poate bea apă
bună, plăcută. Aparatul de strecurat
se manuează ușor și e esprimentat
doftoricește. E un obiect de mare
folos în căsnicie și fiind ieftin, deja
și până azi e foarte răspândit. In-
deosebi e de recomandat pe seama
ospătării lor, cafenelelor, școle-
lor și institutelor.

Prețul aparatului:

cu volum de 15 litrii . . .	20 cor.
„ „ „ 25 „ . . .	24 „
„ „ „ 35 „ . . .	28 „

de proporții mai mari prețuri deo-
sebite. La comande din provincie 3
eor. cheltuială de împachetare. Tot-
odată aducla cunoștința on. public că
fac și reparați stropitoare de vie.

Părți constitutive se capătă de asemenea.

"Cassa de păstrare în Dezna"
societate pe acții.

și va începe activitatea în 25 Octomvrie 1908.

Se ocupă cu toate afacerile de bancă, în special:

Primește depuneri spre fructificare cu condițiuni favorabile, acoardă împrumuturi și obligațiuni cu giranți, împrumuturi pe tabulare, împrumuturi pe cambii cu acoperire hipotecară și escomptează cambii cu 3-3 subscrieri.

DIRECȚIUNEA.

"LUNCA"

Institut de credit și economii în Borosjenő (com. Arad)

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **cassar** în institutul de credit și economii "LUNCA" cu termenul până la 1 Noemvrie a. c.

Salar anual 500 cor., iar după definiție tantiema statutară.

Concurenții pot fi și penzionați.

Postul este a se ocupa numai decât după alegere.

Directiunea.

Un candidat de avocat

dar numai care are praxă deplină află loc în cancelaria avocatului **Dr. MÉRŐ Samu, Borosjenő.**

Cel mai mare magazin și atelier de reparat biciclete și mașini de cusut din Arad.

HAMMER VILMOS

Maestru de electricitate
Arad, Szabadság-tér 7. Telefon 96.

Pfalz și Singer. Mare asortiment și cel mai ieftin magazin de mașini de cusut **Minerva** cu roată și biciclete Puch și Premier precum și părți constituante de mașini, plăci de gramofone. — Ace de mașină de cusut veritabile englezesti. Condiții de plată favorabile. Mare atelier special de reparaturi.

Am onoare a aviza on. public atât din provincie, cât și din loc, că primesc tot felul de lucrări în branșa mea

AVIZ!

Am onoare a aviza on. public atât din provincie, cât și din loc, că primesc tot felul de lucrări în branșa mea

În atelierul meu de pantoferie,

unde deși există abia de un an a câștigat multe recunoștințe și e asortat cu tot felul de ghete fason nou de Paris și englezesti, executate cât de fin. Tot asemenea lucrez ghete pentru picioare bolnave, specialități în ghete de chelneri și tot felul de reparaturi cu prețuri moderate cât se poate de prompt

Mare deposit în creme de ghete și tocure de gumă veritabile englezesti.

Societă spriginul on. public

ZIMMERMANN JÁNOS
atelier de ghete

Arad, Str. Deák-Ferencz Nr. 10.

Un contabil

absolvent de școalele comerciale cu praxă de 10 ani pe terenul financiar, capabil de bilanț prin aceasta își oferă serviciile la vr'un institut de credit român ca contabil sau subcontabil. Adresa la Administrația ziarului "Tribuna".

Invenție nouă! Invenție nouă!

Moară de oțel pentru întrebuintare în economie și acasă **macină excelent** orzul, cucuruzul și grâul, se învârte cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de 6 ani **1 kilogram pe minut** — pe lângă garanță.

Prețul 14 coroane.

Fac aparate pentru desfacerea sămânțel de lucernă și de trifoiu, de mână cu puterea ori cu mâna, de aplicat în mașina de îmblăntit ori de sine stătătoare. Prețurile să se întreb.

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sămânța trifoiului și atelier de reparaturi de mașine.

:: ORADEA-MARE ::
(Nagyvárad Vilanytelep mellet)

Doczi Pál

atelier pentru repararea instr. tehnice.
Szeged, Takaréktár-u. 8., Bitó-ház.

Reparațiuni de biciclete, mașini de cusut mașini de scris, măsurătoare de spirt, instrumente pentru ingineri, instrumente pentru dentiști, sonerii electrice, telefoane, gramofone și puști. Părți de mașini de cusut și de biciclete, lămpi cari desvoaltă gaz

și boicete de luminat.

Mașini de cusut mănuși și blănării.
Stărpitor de troscotei, economisator de cărbuni.
Repararea instrumentelor de desemn.

Prețul cărnurilor

Am onoare a aduce la cunoștința on. publică că începând cu ziua de azi, am scăzut prețul al cărnurilor:

Carne de vită îngrășată:

1 kg. carne de vită îngrășată partea dinainte 48 cr. 1 kg. carne de vită îngrășată pentru supă 60 cr. 1 kg. carne de guliș 56—60 cr. 1 kg. carne de friptură, rosbraten pulpa de sus, pece albă 68 cr.

Carne de vițel bătrân:

1 kg. carne de vițel bătrân, partea dinainte 48—52 cr. 1 kg. carne de vițel bătrân partea dinapoi 64—68 cr.

Carne de vițel tânăr:

1 kg. carne de vițel tânăr partea dinainte 68 cr. 1 kg. carne de vițel tânăr partea dinapoi 88 cr.

Carne de porc:

1 kg. carne de porc 72 cr. 1 kg. cotlete de porc 80 cr. 1 kg. untură curată topită 68 cr. 1 kg. stăină 70 cr.

Solicitând părținirea onoratalui public sunt

cu deosebită stimă:

George Farkas

Arad, strada Forray, (în casa lui Kristyory).
Lângă magazinul de bere a lui Deutsch.

Alexandru Văleanu

magazin de mănuși, de bandaje și de pantofărie orthopedică.
Sighetul-Maramurășului.

Piața principală (Fôter)

Beșici de gumă americane, beșici de pește — franțuzești. —

Prezervative femmeiești, **Ciorapi de gumă,** suspenzoare, bandaje, mănuși, **bandaje „Diana“**

— irigatoare. —

Execut după comandă medicală **ghete orthopedice** pentru picioare ori-cât de bolnave și dure-
— roase.

Chiar dacă ar costa multe parale

tot ar trebui să cetească toată lumea comunicatul scris în limbă populară, pe care l-a publicat institutul **Elektro-Vitalizer.** Fără a mai cruța oboșeala și cheltueșile resumează pe baze științifice problemele fundamentale a vindecării

prin electricitate și descrie pe cel mai ideal factor al acesteia aparatul

«Electro-Vitalizer»

În Ungaria nu s'a dat până acum publicității o asemenea carte, de aceea atragem atențiunea celor cari suferă de o slăbiciune generală a nervilor, de slăbiciune sexuală, de insomnie, de dureri de cap, de dureri în spate, digestie defectuoasă, anemie, paralizie și neuralgie să cetească această carte interesantă și vor învăța din ea multe lucruri științifice.

Această carte o poate căpăta oricine gratis și porto-franco, în plic închis, dacă se provoacă la acest ziar și fără nici un obligament. Iar dacă ne cercetează le arătăm cu plăcere modul nostru de vindecare și le explicăm avantajele aparatului **Elektro-Vitalizer.**

Inst. de consult. med. Elektro-Vitalizer
BUDAPEST, Károly-körut 2 félem. 51.

Cupon pentru o carte gratuită.

Institutului de consultații medicale **„ELEKTRO-VITALIZER“**

Budapest, Károly-körut 2, félemelet 51.

Vă rog să-mi trimiteți gratuit și porto-franco în plic închis opul despre

Model modern de vindecare cu electricitate.

pentru {bărbați} {volumul care nu-l} {dame} {doriți trebuie șters.}

Numele _____

Adresa _____

Cea mai ieftină sorginte
— — — de cumpărat **mănuși.**

AUGUSTIN ALBRECHT

(mai nainte Cseh Katalin)

ARAD, STR. SALACZ Nr. 1.

◀ Cumpărare de ocazie excepțională. ▶

Mănuși de glacă de dame dela 1 fl. 20, mănuși de glacă și de Suedia pentru domni dela 1 fl. 30, mănuși pentru militari dela — — — 80 cr. Irigatoare dela 1 fl. 50 cr. — — —

Bretele de pantaloni pentru domni și copii, legători de hemie, suspensori, bandage de abdomen. Specialități de gumă preservative în mare asortiment.

Telefon 149. — — — Telefon 149.

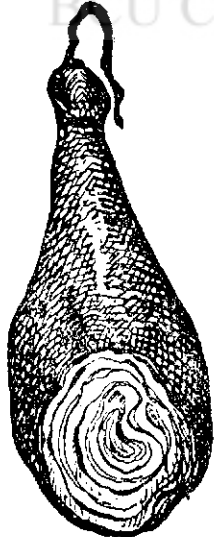
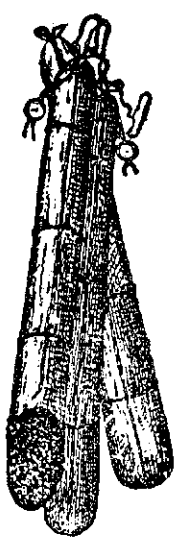
Telegram adr.: Lászlóczki, hentes.

Am onoare a aduce la cunoștința onor. public că în

fabrica noastră de cârnățarie

veche de 42 de ani

am introdus instalație electrică conform recerintelor moderne și am instalat mașinile cele mai nouă și mai moderne cu cari pregătim în cea mai mare curățenie tot felul de **articole de cârnățarie**

precum: **șuncă** (jambon), **slănină fină** (Kaiserfleisch) cu aiu. **cârnași** și alte cârnățării. Primim și executăm punctual comenzi, atât loco cât și în provincie. — Tot la fabrica asta se găsește și **slănină albă** și **afumată** precum și **untură** (de casă) **topită**.

Cu stimă:

Frații Lászlóczki Kolozsvár

Mátyás király-tér 23.

Fabrica: în strada Kádár nr. 7.

Prima fabrică pentru slefuitul sticlei, pentru lucrări artistice de sticlărie și fabrică de oglinzi din sudul Ungariei

Arad V, Pécskai-ut 17. Telefon 525.

va pune în funcțiune uzinele sale în ziua de 21 Oct. 1908.

Efectuește repede și ieftin comenzile următoare:

Oglinzi șlefuite sau simple, lucrări de sticlărie artistică încadrate în aramă pentru instalații de vitrine, geamuri călite, oglinzi de Veneția. Lustruire — — de oglinzi vechi cu prețuri moderate. — —

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4^{1/4}, 4^{1/2}, 4^{3/4} și 5^{0/0}, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipez speșele de intabulare, convertez datoriile de interese mari.

== Resolvare grabnică, serviciu prompt. ==

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

Primesc pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili și demni de încredere.

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

George Iancovici
ARAD, Str. Forray Nr. 2.

Principiu:

Câștig puțin, circulație mare.

Au sosit noutățile de toamnă!

Aduc la cunoștința p. st. public, că în prăvălia mea se pot vedea următorii articlii de curând sosiți:

Cumpărări nu sunt obligate.

Postavuri de costumuri englezești colorate, flaneluri de halaturi de lână și de ermelin, barcheturi, tenisuri.

Mătăsuri pentru bluze la modă, asortiment bogat.

Albituri femeiești gata, până de ață și bumbac, șifoane. Covoare, perdele, fețe de pat și de masă și mulți alți articlii, cari nu se pot toate înșira.

Postavuri de reverenzi so-site acum, brâuri preoțești de culorile roșu, vânăt și negru.

Ciorapi împlețiți în temniță.

puternic razim electoral al dlui Isopescu; li destulim din comitetul executiv, informăm toată lumea românească despre cele întâmplate, apoi ne înțelegem cu democrații, pornim în deputație impunătoare la Sterojineț, obținem cel mai strălucit rezultat ce numai se poate cugeta, căci lăncu Flondor declară că primește șefia asupra tuturor, și prin această declarație pacea cea mai perfectă între toți românii bucovineni este pe deplin asigurată, căci nimeni nu mai are curajul să se gândească acuma la crearea altui partid politic românesc. Nici însuși Coco Wassilko nu va mai cuteza de acuma înainte a se însinua pe lângă careva dintre români spre a-l seduce să pășască laș în contra partidului unitar al tuturor Românilor sub conducerea lui lăncu Flondor. Aceasta e mai mult decât sigur.

Ceea ce le rămâne acuma dușmanilor neamului nostru este unica porțiță strămtă a socialiștilor de sub comanda unui anumit George Grigorevici. Un politician iudevesc, consternat până în fundul inimii de vestea unirii tuturor românilor, în marea lui durere a exclamat chiar în ziua primirii șefiei din partea dlui Flondor: »de acuma vom lucra ca socialiștii să pună câte un candidat român în fața fiecărui candidat pus de partidul unitar al tuturor românilor, și am speranță că vom reuși«. Luăm cunoștință de pe acuma și așteptăm cu nerăbdare să-l vedem și pe acei candidați socialiști »români«. Cu ei vom fi gata mult mai degrabă.

Luni, la 19 Oct. st. n., se va ține în Cernăuți un mare meeting național spre sărbătorirea împăcării mult așteptate. Zilele prin care trecem acuma cuprind mari evenimente și de nespusă importanță în urmările lor.

Lăudat fie Domnul sfânt pentru că ne a ajutat să dăm acest curs evenimentelor! *Frunteș.*
(»Neamul Rom.«).

Din România.

Dela Curte. Contrar știrilor date de unele zăre, Curtea regală se va stabili în capitală pe la începutul lui Noemvrie.

Timpul menținându-se frumos la Sinaia, prierște foarte mult sănătății M. S. Regelui.

Principele și principesa de Wied, cari se află în capitală, au plecat Duminecă seara la Bacău.

Ce ochi vor fi făcut damele de curte și institutorii când vor fi văzut veselii sburdălnici, cu care sunt întâmpinați micii oaspeți princieri — dar nu puteau să protesteze: Se aflau în casa „Doamnei Aia“.

Dar să nu credeți că „Doamna Aia“ eră lipsită de desăvârșire de gust literar. O, cetește cu pasiune revistele contemporane, cerea aproape în fiecare scrisoare „jurnalul de modă“, căci îi plăcea să se gătească, pe lângă toate bătrânețele la care ajunsese, deși întorcea un lucru de zece ori până ce-l arunca la o parte.

Nu mă pricep într'ale modei de pe atunci, dar eră că o doamnă cum eră „Doamna Aia“ putea să schimbe mai multe toalete și să nu trimită surorii sale lucruri întrebunțate odată. A, dar eră o gospodină de prima ordine „Doamna Aia“. Îmbrăți-o cum vă descrie stofele și toaletele, eră le trimite Christianei, — cum laudă castanțele trimise lui Wolfgang, cum vorbește de rușii, pe cari le-a cunoscut ea cu mâna proprie pentru micul nepoțel „August“ (în loc de August). Și de Crăciun, darurile, pe cari le trimite și (mai cu seamă) comentarul pe care-l face lucrurilor, sunt de toată gingășia și de tot hazul.

După cum spuneam, ajutoră pe toți actorășii. Multe cafele și multe mâncări calde vor fi înghite gaturile hămesite de foame ale actorilor.

Delegațiunile.

Secțiunea externă a delegațiunii ungare în cea dintâi ședință a sa, ținută ieri în capitală, după o desbatere de 7 ore a votat bugetul ministerului de externe. Oratorii au avut în mare parte numai cuvinte de laudă la adresa baronului Aehrenthal. Referentul secțiunii, contele Thoroczka M., a făcut aspre declarații cu privire la starea iritată a spiritelor din Serbia. Delegatul Rakovszky B., a cerut navigațiune liberă prin Dardanele, a atacat politica nesinceră a Angliei și a mai dat și alte dovezi de nematuritate politică. Faimosul paralel, Szemere, a pretins ca o parte din Serbia să se alipească Bulgariei, iar Austro-Ungaria să obsedieze Belgradul. În acest cadru de politicianism ridicol se priude potrivit vorbirea deputatului Molnár I., poporal, care însușindu-și un grai din alte vremi a cerut dela baronul de Aehrenthal să facă demersuri pe lângă puterile europene pentru reactivarea puterii lumești a sfântului părinte dela Roma. Au mai răsunit și alte voci, subțiri și fără înfrumusețare. Sfârșitul sporovăielii marilor diplomați unguri, a fost, că au votat bugetul, cu toate că dl ministru de externe nu și-a aplecat urechea la desideratele lor naive și n'a dat atențiune alurelor de iscusință diplomatică. Chestiunea că unde să fie alipită Bosnia a rămas și pe mai departe să neliniștească visurile de mare împărăție ungară.

Secțiunea militară a delegațiunii austriace și-a început ședințele Luni. Ședința de Luni s'a remarcat prin expozeul ministrului de război, F. Z. M. Francise de Schönaich, care a făcut în culori negre tabloul stărilor din armată. A arătat cum dacă se va spori contingentul de recruți și se va introduce serviciul de doi ani, cheltuielile armatei se vor îndoi. Atingând rând pe rând toate așezămintele militare a desvălit o lungă serie de lipsuri, cari tot mai împiedecă armata noastră de a se ridica la nivelul armatelor moderne din Europa. N'avem tunuri, n'avem muniții, n'avem trupe moderne, mitralieze, detașamente de navigațiune aeriană, marină, academii suficiente — și multe alte ne mai lipsesc. Acest prețiu ce se face în vederea unei sporiri enorme a bugetelor din anii viitori, a impresionat adânc cercurile politice, fără osăbire de partid. Molohul militarismului își cascadează gâtul fără să intra așteptarea a noi jertfe de bani și de sânge stoarse popoarelor. În ședința de ieri, Marți, delegații păreau a fi stăpâniți încă de impresia adâncă ce-a stărnit expozeul d-lui Schönaich.

Principele Schönburg, întâiul orator, accentuiază necesitatea unei bunăînțelegeri consolidate

între Austria și Ungaria. Azi — a zis principele — nu ne mai putem permite luxul veleităților de drept constituțional, — căci ar fi o nebunie. Avem nevoie de un contingent mult mai mare ca în trecut, trebuie să investim artileria mai intensiv și în vederea acestui scop să se rezolve odată chestiunile pendente dintre Austria și Ungaria. Deputatul Clam-Martinic, nădăjduște că azi atmosfera e mai prielnică pentru o armonie statornică. Delegatul Günther dorește ca chestiunile pendente dintre Austria și Ungaria să se rezolve fără amânare. Au răsunit o mulțime de glasuri împăciuitoare, ce par a prevesti evenimente de mare însemnătate politică. Către sfârșitul ședinței contele de Latour a făcut reproșuri ministrului de război, pentru că n'ar fi sporit solda ofițerilor în măsura cerută de delegațiunea austriacă. I-a răspuns atât ministrul v. Schönaich cât și primul-ministru austriac, baronul de Beck, făcând istoricul negocierilor urmate cu guvernul ungaresc în chestiunea soldei. Desbaterea bugetului se va continua mâine.

Adunarea de popor dela Fofeldea.

— Raport special. —

Adunarea poporală din frunțașă comună Fofeldea a fost demnă și impunătoare. Nici când altădată și nicăiri, în cercul acesta, nu s'au adunat popor și intelectuali, ca la adunarea aceasta. Numărul celor prezenți a trecut peste 800. Timpul foarte favorabil. Dela Sibiu au sosit trei trăsuri în cari au venit dnii: Dr. Beu, Dr. Borcea, Dr. Comșa, (Săliște), Dr. Fruma, Dr. Holom, Ioan A. de Preda, S. Roșca, Dr. Stefa, ases. Triteanu și alți. Un banderiu de 40 călăreți, în costum de sărbătoare a eșit înaintea oaspeților distinși până aproape de Cornățel, unde, un tânăr voinic i-a salutat în cuvinte bine simțite și apoi, în ordine exemplară, au înaintat prin comuna Hosman în Fofeldea.

În capul satului eră ridicată o poartă triumfală cu țesături femești, iar în piață, în fața primăriei, unde eră așezată tribuna, iarăși împodobită cu țesături frumoase, i-a așteptat și bineventat mulțimea prin rostul tânărului paroh din localitate.

Dupăce oaspeții din Sibiu au luat un prânz scurt, la o ele 2 d. a., dir. de bancă dl N. P. Petrescu, deschide adunarea, arătând în scurte cuvinte scopul ei și o invită a se constitui.

Se aciamă președinte N. P. Petrescu, iar notar Dr. Enea Andrea.

Primul orator, avocatul de Preda, face o expunere limpede a situației noastre politice, ară-

„Doamna Aia“ le dă tuturor cu dragă inimă, urmărește activitatea teatrală a Frankfurtului și raportează fiului ei la Weimar și de multe ori îi dă o mână de ajutor, care nu e de desprețuit. Goethe ține la aprecierile mamei sale.

Pe lângă toate nenorocirile nu desperază. Anghira, care o ține atât de tare, care nu o lasă să se cufunde, e credința ei. Căci eră credincioasă „Doamna Aia“ din creștet până în tălpi.

Cețiți o scrisoare, care vă va arăta mai bine întreagă starea ei sufletească în timpurile de grea încercare. Imi voi da osteneala să redau stilul ei, fidel, dar sunt sigur că nu mi va succede și — totuși — o fac ca să vedeți cel puțin cercul de idei, în care se frământa pe timpul războiului nenorocit din 1806, când Napoleon a bătut pe Prusieni în Jena, doi pași dela Weimar.

Ea aude despre scăparea fericită a lui Goethe din Weimar, mulțămită soției acestuia (voiu vorbi altcândva acest incident) și scrie fiului ei:

„Primul lucru, care l-am făcut, dupăce am căpătat scrisoarea ta, tocmai la timp potrivit, a fost, că am căzut în genunchi înaintea atotputernicului Dumnezeu și i-am mulțămit și l-am preamărit cântându-i: „Aduceți laudă toți lui Dumnezeu — cu inima, cu gura și cu mâinile!“

(un cântec bisericesc. Nota Trad.). Da, dragă fiule! S'a întâmplat iar o minune — ca cea din 1769 — din 1801 și — 1805 — când a lipsit numai un fir de păr între moarte și viață. Să nu o uiiți nici când; dupăcum nu voiu uita-o nici eu. El, marele ajutător din toate năcazurile, El se va îngriji și pe mai departe, sunt atât de liniștită ca un copil la pieptul mamei, căci am credință — încredere — și credință oarbă în El — și pe nime nu l-a înșelat încă — dacă i-a încredințat ce-a avut el mai bun.

Încă odată, mii de mulțămite pentru scrisoarea ta plină de mângâiere, de dragoste și de strălucire. La noua ta căsnicie (se căsătorise Goethe cu Christiana în 19 Oct. 1806) îți dorese toate cele bune — te binecuvintez — ai lucrat după pofta inimei mele. — Dumnezeu să vă țină! Binecuvântarea mea o aveți din belșug — binecuvântarea mamei ține casele copiilor — deși nu mai poate să facă altceva pe timpurile astea ticăloase. Dar să avem numai răbdare. Voi să fiți mulțămiți cu partea voastră — vi-o jur. Salutați pe scumpa mea fată din toată inima — spune-i că o iubesc — că o stimez — că țin la ea — că i-ași fi scris singură, dacă n'am trăi într'o veșnică harababură. Astăzi nu s'au golit încă străzile, cari duc la poarta Bockenheimer de prisionieri prusieni. E o larmă și o hărmălaie de

Un dintâi atelier de pietre monumentale arăsat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás és T-sa mester de monumente și pietre de amintire.

Fabricație proprie din marmură, granit, soynit, labrador etc., din pietre de marmură magazina se află în Kolozsvár, Ferenc József-ut 25. Căsuțaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-g. nr. 21.** Telefon 602. Filiale: Nagyvárad, Nagykecsk, Déva și Bánpartak.

tând la înțeles fazele de căpetenie prin cari a trecut poporul nostru până astăzi. A fost aclamat.

Al doilea orator, Dr. Nicolae Comșa, a fost rugat anume să vină la adunare. D-sa, cu rară vervă oratorică, a vorbit poporului despre toate năcazurile noastre, cum și despre intenția meșteșugită a legii pentru alegerea deputaților, ce se proiectează acum. Oratorul a vorbit cu atâta căldură, convingere și însuflețire, încât poporul îl aclamă necontenit. Fețele tuturor străluciau de bucurie și însuflețire, în ochii tuturor ceteai curajul și conștiința țării naționale... asistenții erau fermecați de glasul oratorului: »Hai să dăm mână cu mână« și, când acesta a încheiat: »Să trăiască la mulți ani!« câțiva tineri voinici au urcat tribuna, l-au ridicat pe umere între uralele nesfârșite ale poporului.

După acestea adunarea primește cu unanimitate o adresă de aderență către clubul deputaților și o telegramă de aderență, de încredere și de încurajare către Maiestatea Sa, propusă de Dr. E. Andrea.

De încheiere *președintele* dl N. Petra-Petrescu, în cuvinte calde și îmbărbătătoare, mulțamește oratorilor pentru expunerile și povețele lor luminoase, mulțamește reprezentantului autorității administrative, protopretorul Putkowski, care s'a purtat cu multă bunăvoință față de adunare; d-sa, zice oratorul, s'a putut convinge și la ocazia aceasta, că poporul român este pașnic și chibzuit și că nu dorește decât înalțarea patriei comune.

»Și vouă iubiți frați, cum să vă mulțamesc pentru dragostea cu care v'ați înfățișat astăzi aici? zise vorbitorul, ce să vă pot spune în urma oratorilor distinși, pe cari i-ați auzit și cari v'au vrăjit cu rosturile lor? Fac și eu o asemănare, cum a făcut unul din oratorii noștri. D'voastră ați auzit de bună seamă de goanele strășnice, cari le îndurau creștinii pe vremea Mântuitorului nostru Hristos. Creștinii se adunau prin peșteri și prin crepăturile munților, ca să se roage Dumnezeu lor și nici acolo nu erau la adăpost și — totuși — legea și credința lor a ieșit biruitoare, lățându-se în toată lumea așa ne adunăm noi românii. Intorcându-vă acasă: duceți credința și spuneți familiilor și copiilor voștri, că și dorințele noastre vor ieși învingătoare, pentru că românul nu voiește asuprirea și nedreptățile nimărui, el voiește dreptatea și egalitatea pentru fiecare nație.

După ridicarea adunării, Dr. Comșa a fost din nou luat pe umăr și purtat printre popor între aclamări nesfârșite.

A urmat apoi o gustare comună, cu toasturi și multă voie bună.

abea sunt în stare să mă gândesc puțin la ceva. Indată ce se va face mai mult liniște, îmi îndrept greșeala. Și acum să mai întreb de câteva nimicuri. În 20 Oct. V'am trimis 20 de castane — le-ați primit? — Și așa mai departe, cu stereotipul sfârșit: »Să aveți dragă pe credincioasa și bucuroasa voastră mamă, »Goethe«.

Și așa, cum eră în viață, așa a și murit.

Și-a văzut sfârșitul cu ochii proprii, (eră de 77 de ani) n'a crăcnit, n'a protestat, și-a comandat ea singură conductul funebru, a dat ordin din care vin și ce fel de cornuri să se împartă de sufletul ei celor dela înmormântare și a murit având o credință în D-zeu, cum se găsește doar în testamentul cel vechiu.

A, o mamă de aur! Cum nu se găsesc multe pe rotogolul pământului.

I-am văzut albumul, în care se inscriau membrii familiei când plecau din Frankfurt: o carte bisericicească, mică, lunguiață, deschisă la pagina unde a scris tânărul Wolfgang când a plecat la universitate. Și mai la o parte — tot în muzeul Goethe — o cruciuliță simplă de-a ei, o scrisoare de a »Doamnei Aia« cu literile șugubețe, resfirate ici și colea, rebel, și cartea ei de rugăciuni.

Lipsca, Oct. 1908.

Lupta pentru votul universal.

O senzațională întorsătură: pactul dintre coroană și coaliție?

Socialiștii pentru Gross-Oesterreich.

Pactul dintre coroană și coaliția unguerească.

Se pare că în situația politică a intervenit zilele acestea o schimbare de cea mai mare însemnătate. De unde până zilele trecute a fost cert că dl Andrássy nu a obținut sancțiunea prealabilă a Maiestății Sale, azi un ziar ungueresc »Pesti Napló« aduce vestea senzațională că a intervenit un nou pact secret între coroană și coaliția unguerească. Iată ce spune numitul ziar ungueresc:

Din izvor absolut autentic, aflăm, scrie »Pesti Napló«, că în zilele acestea a intervenit un pact între coroană și coaliție.

Iată cuprinsul pactului:

1. Cele două mari partide ale coaliției garantează votarea noilor trebuințe de recruți și cheltuielile reclamate de acest spor.

2. Maiestatea Sa renunță la legiulrea votului universal, egal și secret, ci va cere numai o »reformă electorală conformă situației actuale« și este dispus să facă noi concesii aspirațiilor naționale unguerești în armată.

Pactul a fost încheiat în mod solemn ca și cel din anul 1906 și în caz că guvernul nu ar putea obține votarea lui în delegația unguerească, M. Sa va cere ca guvernul să prezinte camerei proiectul votului universal adevărat, fără votul plural.

Este deci vorba de un adevărat gheșeft ce ar fi intervenit între guvern și coroană. Guvernul își vinde onoarea lui, votând urcarea contingentului militar numai pentru a putea căpăta în schimb dreptul de-a dispune în mod absolut nețârnurit asupra popoarelor din Ungaria.

Ne abținem încă de-a ne face comentariile, dar un lucru e cert: Un astfel de gheșeft făcut cu pielea noastră este cea mai mare primejdie pentru statul ungueresc, după cum dovedește știrea ce urmează. Dorim ca el să nu ajungă cu timpul primejdios și pentru alt factor, pentru dinastia Habsburg.

Socialiștii pentru Gross-Oesterreich.

Un caz foarte caracteristic s'a întâmplat zilele acestea. Socialiștii din Szokolca dorind să fie o adunare au fost oprți de autorități. Atunci socialiștii au convocat adunarea în orașelul Göding din Austria, granița fiind foarte aproape. Aici ei au avut toată libertatea și au uzat de ea în mod nesupărat. Iată ce scrie »Népszava« cu această ocaziune:

Chestia dreptului de întrunire în Ungaria s'ar rezolvi în mod simplu, dacă fiecare proletar ar locui aproape de graniță sau dacă — granița austriacă ar veni mai încoace. Cine este potrivnicul agitației pentru Gross-Oesterreich ar trebui să se silească așa ca granița austriacă să nu fie granița drepturilor și libertăților publice, și să nu fie linia de despărțire între Europa și Asia. Căci dacă Lalta ne va despărți și de aici incolo de Europa, cel ce dorește să uzeze de drepturile sale nu poate trece necontenit peste graniță, ci se va întreba:

— Nu s'ar putea întinde hotarul austriac mutându-l încoace până la noi?

Adunarea dela Lăpușul ungueresc.

Subscriși convocăm adunare populară în Lăpușul ungueresc care se va ține în hotelul Zsente în 9 (22) Octomvrie 1908 la 2 ore p. m. cu următoarea programă:

1. Deschiderea adunării și constituirea. 2. Vorbiri în cauza votului universal. 3. Propuneri. 4. Închiderea adunării. Lăpușul ungueresc, la 15 Oct. 1908. Dr. Gavril Buzura avocat, Vasilie Muste protopop, Vasilie Duma protopop, Victor Pasca preot, Augustin Capșa preot, Alexandru Penhalța Alexandru Buda prot, Grigoriu Popescu preot, Nicolae German, preot, Alexa Latiș preot, Ioan Andre preot.

Griza orientală.

Currentul pașnic, în urma activității binefăcătoare a turcilor tineri și în urma intervenției guvernului francez, cucerește din ce în ce spiritele în Turcia. Conflictul turco-bulgar a luat o întorsătură spre bine și în urma energiceii pășiri a ambasadei austro-ungare la Belgrad. Adevărat că prințul Gheorghe, împreună cu vre-o câțiva exaltați mai întărită și azi spiritele ușor inflamabile, dar guvernul a luat măsuri severe pentru înfrânarea manifestațiilor, dând și satisfacțiune Austro-Ungariei pentru ofensele din zilele trecute.

Pentru ținerea conferenței balcanice și prin urmare și pentru promovarea păcii, constituie un moment de însemnătate împrejurarea că între Austro-Ungaria și Turcia e pe cale a se încheia o bunăînțelegere.

Răspunsul regelui Eduard.

Se telegrafiază din Londra: Regele Eduard răspunzând scrisorii împăratului Francisc Iosif, recunoaște drepturile Austro-Ungariei cu privire la Bosnia și Herțegovina, dar crede că anexarea nu s'a făcut în timpul cel mai potrivit, considerând complicațiile ce poate stârni inaugurarea noiei ere în Turcia.

Declarațiile moștenitorului de tron.

Moștenitorul nostru de tron, A. S. R. Francisc Ferdinand — după cum anunță »Standard« din Berlin — într'o convorbire particulară ar fi declarat, că atitudinea Germaniei în chestia anexării va avea să dovedească valoarea alianței.

— Dacă Germania ne va sprijini — a zis moștenitorul de tron — noi nu vom sparge alianța, în caz contrar însă sunt ferm hotărât să rupem legăturile. În acest caz ne-am putea înțelege ușor cu puterile din Apus și totodată și cu Rusia. Toate ar primi cu brațele deschise prietenia și conlucrarea noastră.

Un cuvânt al împăratului Wilhelm.

În mesajul său de tron prin care a inaugurat ieri ședințele Reichstag-ului la Berlin, împăratul Wilhelm atingând chestiunile externe de actualitate a zis între altele:

— În răsăritul îndepărtat în vremea din urmă răsar evenimente ce deșteaptă interesul întregii Europe. Noi, adevărat, suntem mai puțin interesați decât alții, dar evenimentele acestea trebuie să le petrecem cu înțelegere luare aminte. Împărăția germană va sprijini, ca o credincioasă aliată, Austro-Ungaria, întru învingerea greutăților ce întâmpină azi.

Părerile ministrului francez dela Sofia.

Correspondentul ziarului »Le Matin« a reușit să obțină dela dl Paleologu, ministrul plenipotențiar al Franței la Sofia un, interview, în care înaltul personaj diplomatic își comunică impresiile sale personale asupra situației în urma unei lungi întrevederi pe care a avut-o cu regele Ferdinand.

— Situația, care până mai ieri părea foarte încurcată, a spus dl Paleologu, începe încetul cu încetul să se lumineze. Regele Ferdinand, cu spiritual său pătrunzător și practic, a reușit să cunoască perfect toate aspectele chestiunii, atât din punctul de vedere interior ca și exterior. Activitatea sa în aceste momente este minunată. Ea nu se îndreaptă decât spre pace. Tot ceace vă pot spune este că pacea va dura atât timp cât Saverannul Bulgariei nu-și va sfârși toate resursele sale diplomatice. Din fericire nu ne găsim încă acolo. Regele Ferdinand este fecund în idei drepte, leale și ingenioase.

Deocamdată îmi este imposibil să vă spun mai multe lucruri. Rămâne însă ca d-voastră să le știți.

Anglia și evenimentele din Balcani.

Dela anexarea Bosniei încoace, presa engleză s-a schimbat cu totul atitudinea față de Austria. Este tocmai multă vreme de când presa engleză aducea elogii politicii austriace. Acum însă numai presa engleză vestește această politică. Anglia pare a-și lua rolul de apărătoare, nu numai a Turciei, ci a tuturor popoarelor din peninsula Balcanică, și această atitudine a ei se bazează pe convingerea că Austria vrea să creeze în Balcani un stat nou, în fruntea căruia să fie pus un membru al casei Habsburg. Noul stat s'ar forma din provinciile de sud: Croația, Slavonia, Bosnia și Herțegovina. Aceste provincii fiind locuite de slavi, cari au aproape același limbaj, același trecut și aceleași aspirații, încheiate și organizate de o mână puternică, ar deveni cu timpul statul cel mai de temut din Balcani.

Anglia însă nu se poate învoi la așa ceva. Puterea armată și puterea politică a habsburgilor ar crește în felul acesta așa de mult, încât ar întrece puterea Rusiei. Și ar fi numai o chestie de timp ocuparea Turciei Europene. Iar pentru Anglia, din cauza Egiptului și a Indiilor, este o chestie de viață menținerea trecerii de care se bucură până în prezent în Turcia. De aceea opinia publică engleză este în contra anexării Bosniei și a Herțegovinei, de aceea a fost convocată conferința internațională.

În cazul când Austria va ieși triumfătoare, și în urma conferinței internaționale, englezii vor căuta să pună stavilă prea marelui puteri austriace. Și aceasta se va putea face, după credința lor, numai în cazul când pe tronul Serbiei se va urca un membru al casei domnitoare din Anglia. Acesta ar fi principele de Counaught, principele de Counaught a călătorit mult în țările din răsăritul Europei, el are relații strânse cu curtea din Viena, e un bărbat în floarea vieții, cult, și un soldat excelent. Posibilitatea urcării lui pe tronul Serbiei, în actualele împrejurări, nu este exclusă.

O declarație a ambasadei turcești.

Ambasadorul Turciei la Paris a declarat la mai mulți reporteri că guvernul otoman eră într'adevăr hotărât zilele trecute să ia toate măsurile potrivite situației: proiectul de mobilizare eră gata și căile ferate aveau ordinele respective, dar că aceste măsuri nu fost părăsite, Poarta primind Sâmbătă seara asigurările guvernului bulgar. Ambasadorul a adăugat că în 48 de ore situația se va schimba în favoarea păcii.

Comunicări oficiale făcute reprezentanților puterilor.

Ziarul „Nordeutsche Allgemeine Zeitung“ în revista sa săptămânală spune că la Londra și la Paris s'au făcut Joia trecută reprezentanților puterilor comunicări oficiale care vor servi de bază la schimbările de vederi în privința programului conferinței care va fi convocată pentru regularea chestiunilor orientale. Prin urmare, știrile din Paris și Londra privitoare la hotărârile din Franța, Anglia și Rusia nu pot fi considerate ca programul acestei conferințe. Adevăratul program al conferinței nu va putea fi stabilit decât în urma convorbirilor viitoare între puterile semnatare ale tratatului dela Berlin.

În ce privește pregătirile militare ale Bulgariei manifestările în contra Austro-Ungariei, fraternizarea dintre Serbia și Muntenegru, ziarul Berliniez face un apel la toate națiunile balcanice să nu se lase târâte la fapte îndrăznețe și neechibzuite.

Ambasada turcă desminte mobilizarea.

Se anunță din Berlin: Ambasada turcească de aci a rugat să se publice de către Agenția Wolff că știrile răspândite despre o pretinsă mobilizare a armatei otomane din Europa și din Asia mică sunt absolut fără temei.

Poarta n'a dat nici un ordin în privința mobilizării în imperiu.

Conferința Internațională.

Se anunță din Paris: Nota prin care puterile europene vor fi invitate la conferința internațională, nu va fi trimisă decât după întvederea lui Jawolski cu Țarul. Se desminte știrea că între

Rusia, Anglia și Franța ar fi avut loc o învoire în ce privește viitoarea conferință. Adevărul e că între guvernele acestor țări a avut loc numai un schimb de idei relativ la programul conferinței.

Mișcarea anti-austriacă din Serbia.

Mișcarea de boicot împotriva mărfurilor austriace continuă a lua proporții mari. Ziarele din Belgrad pretind că prăvăliile supușilor austro-ungari să fie închise. Studenții au publicat un manifest foarte înflăcărat, în care îndeamnă populația orașului să boicoteze mărfurile austriace.

Înarmarea cavaleriei sârbești.

Din suma de șaptesprezece milioane de dinari votată de scupcină, se vor cumpăra mai întâi carabine și revolve pentru cavalerie. Armele vor fi aduse pe mare. La arsenalul dela Cragujev se lucrează de asemenea cu mare grabă.

Iarși jandarmii!

Ciocnirea dintre jandarmi și șvabi la Fakert.

— Raport special. —

Aseară în comuna Fakert dintre Arad și Sântana s'a întâmplat o ciocnire sângeroasă între jandarmi și țărani șvabi de acolo. Iată raportul nostru special despre această afacere:

În comuna Fakert să află o singură crâșmă care e a șvabilor, în vreme ce locuitorii unguri nu au orășmă proprie. Din pricina aceasta de mult este un antagonism între unguri și nemți căci fiecare din cele două neamuri vrea să aibă un loc de distracții deosebit de celalalt. Aseară țărani nemți își petreceau în pace în singura crâșmă, alui Moritz Taub, în vreme ce ungurii își petreceau într'o casă particulară din vecinătate. Pe la orele 8 țaranul ungur Szöke a intrat în crâșma nemțească vrând să ia parte la jocul nemților. Ora nemților să trezi atunci și ei stinsără lampa și îl bătură pe întunec și-i spintecară pântecul lui Szöke.

Familia aceasta chemă pe jandarmi și iei deșortară crâșma cu salitele. Afară, pe piața dinaintea crâșmei jandarmii somară pe nemții adunați să se retragă dar poporul eră întăritat și un turtar anume Peter Macksteiner îndemnă mulțimea să nu să supuie.

Nu vă lăsați țafa de jandarmii unguri. Țărani aruncară o ploaie de pietre asupra jandarmilor și o piatră rani pe sergentul Góz din Glogovaț.

Atunci sergentul major Orosz János dădu ordin jandarmilor să tragă. S'au tras 16 focuri. Dacă n'au fost morți, cauza e că teatral evenimentelor a fost piața pe care se aflau ștrele turtarilor încât jandarmii n'au putut trage în dragă voie. Au rămas însă răniți grav țărani șvabi Peter Schleicher, Nikolaus Jakob și ungurii Miklós Péter și un mare număr de alți răniți cari a fost transportați acasă și al căror nume nu se cunoaște. De asemenea sunt răniți ungurul Szöke care a provocat cearta, sergentul Góz și alții.

Reținem ceva foarte caracteristic din această afacere: faptul că departe de-a să amesteca și contopi cu ungurii, țărani șvabi au ură asupra lor și asupra jandarmilor unguri și antagonismul natural dintre cele două popoare se trezește fără ațătări, în mod instinctiv. Ce va mai fi însă când șvabi mâine vor fi treziți la conștiința națională prin propagandă politică?...

Meetingul naționalist din Brăila.

Duminecă după amiază s'a ținut în sala Paradis din Brăila un mare meeting naționalist, organizat de Liga Culturală din acel oraș, sub președinția diul Gh. Eremia.

D. C. Alessiu, deputat și președintele Ligei, spune că meetingul se ține în scop de a se arăta ce trebuie să facem noi față cu evenimentele din Balcani și care este curentul cetățenilor cu privire la aceste evenimente.

D. Leonte Moldovanu arată cu după urma prieteniei Austro-Ungariei n'am avut nici un fo-

los. Acum Austria vrea să ne mai dea o lovitură prin introducerea Bulgariei și Serbiei în comisiunea europeană a Dunărei.

D. A. Eliad spune că de 30 ani Austria ne privește cu dușmănie. Face un istoric de toate provinciile ce ne au fost luate de Austria. Apelează la unirea tuturor românilor, căci numai astfel vom putea fi gata pentru realizarea idealului nostru național.

D. Dr. B. Demetrescu-Brăila. Ca dovadă că suntem uniți, când se află în joc demnitatea noastră națională, este acest meeting la care iau parte oamenii din toate partidele politice.

Protestează împotriva Austriei care vrea să reguleze chestia balcanică, fără să ceară și avizul României.

D. Jecu spune că noi, cari am făcut jertfe pentru pacea europeană, trebuie să ne apărăm drepturile amenințate.

D. Liviu Macedonescu spune că azi, când se discută evenimentele din Balcani, numai de poporul român nu se vorbește.

Moțiunea.

D. C. Alessiu citește apoi, în aplauzele entuziaste și unanime, următoarea moțiune:

„Românii Brăileni, întruniți în adunare la 5 Octombrie 1908, exprimă credința lor, că numai prin o dezvoltare culturală comună tuturor românilor, putem atinge și îndeplini misiunea impusă nouă de istorie de a fi paznicii gurilor Dunărei, că prin urmare România liberă nu poate fi indiferentă unei politici străine, care ar lucra la distrugerea elementului românesc din țările vecine.

„Că în sfârșit de cursul inferior al Dunărei, dela porțile de fer până la Marea Neagră, sunt legate interesele României și aceste interese fiind de o însemnătate nemărginită pentru Statul român, aceste trebăie să aibe rolul preponderant pentru asigurarea navigațiunei libere. Iar la gurile Dunărei, pe teritoriul curat românesc, autoritatea României nu poate fi știrbită cu nici un preț, și din potrivă trebuie întărită pentru a fi pusă în armonie cu atribuțiile unui stat neatârnat.

Mișcarea culturală.

Concertul Nicolae Brătianu la Orăștie.

Concertul dat Duminecă seara de tînărul cântăreț Nic. Brătianu, a fost pentru publicul orăștian o adevărată sărbătoare muzicală, iar pentru artist o frumoasă izbândă.

De mult n'a cuprins sala „Transilvania“ un public, ce e drept internațional, român-maghiar-săseșc, dar atât de distins și în mare parte pricepător de muzică, ca cel ce s'a prezentat la concert, atras să vede de următorul program ales: Loewe „Archibald Douglas“ baladă; — Schubert: „Tu care ieși repaous blând“, „Rivalul“; — Dima: „Groza“ baladă; — Muresian: „Dor de mare“; — Farkas: „De ce așa târziu?“; — Tarnay: „Am un cântec“; — Makray: „Zadarnic plângi“; — Wagner: Legenda lui Gral din „Lohengrin“; — Despărțirea lui Lohengrin; — Schumann: „Grenadirii“ baladă; — Brătianu: „Seara pe deal buciumul sună cu jale“; — Șorban: „Șchiopul“, „Pădurice deasă iești“; — Wagner: Recitativ și romanța din „Tannhäuser“, Cuvântarea către Brabanți din „Lohengrin“.

Trebuie să mărturisim că ieram curioși să auzim cum să achită un cântăreț așa de tînăr și încă necunoscut, de un program atât de bogat și greu. Și spre marea noastră părere de bine, dl Brătianu s'a prezentat și s'a purtat chiar mai bine decât ne așteptam. D-lui dispune de un bari-tenor curat plin de farmec; are dicțiune la înțeles și nuanțare ireproșabilă; și și putere de rezistență a dovedit cântând aproape într'una două ore. Deci tot calități de frunte, cari ne dau dreptul să nădăjduim că va face o frumoasă carieră dacă va avea mijloace să continue școala bună ce a căpătat-o până acum.

Din programul străin ne-a plăcut mai bine „Grenadirii“ de Schumann. Rar ni-sa dat ocaziune să auzim piesa asta cântată cu atâta măiestrie și simț interpretând cu mult efect deosebit între grenadirul sentimental și cel războinic. Asemenea splendid au fost cântate părțile din „Lohengrin“ și „Tannhäuser“.

Cântările românești însă, isvorite din cea comoră îmbelșugată de motive variate după ținuturi, din muzica noastră populară, care în de-

cursul vremii tot mai mult am învățat a o cunoaște a o îndrăgi și prețul — ne-au procurat o nedescrisă plăcere. „Groza“ minunata creațiune a maestrului Dima, cu motivu i adânc, sărbătorec, a răsunit în liniștea sălii de concert ca o îndoișătoare amintire a trecutului. Tot la inimă ne-a cântat în compoziția proprie „seara pe deal buciunul sună cu jale“. Ca compositor îl cunoaștem pe dl Brătianu încă din „Muza Română“ și asupra valorii compozițiilor sale, s'a exprimat favorabil maestrul Dima scriindu-i că cu plăcere a observat că tinde să se deslușească într'o limbă muzicală mai aleasă.

„Niște amici si muziceii din comitatul Hune doare“ au răsplătit prestațiunea cântărețului cu o mare cunună de lauri. Acompaniamentul l-a făcut cu multă îngrijire prof. de muzică A. Kürthy.

Concertul Brătianu a dovedit încă odată ce putere mare are muzica asupra sufletelor. Prin cântarea frumoasă și măiestră, necunoscutul cântăreț, deodată a cucerit publicul, lăsând în sufletul lui o adâncă impresie.

De un astfel de cântăreț bun, care este și componist și și un perfect violinist, după cum am constatat după concert în cercul amicilor și amicelor muziceii, este o datorință a-l sprijini din toate puterile pentruca perfecționându-se în arta muzicală să aducă servicii muziceii noastre naționale, care abea mai poate aștepta să fie salvată de marele pericol al perzării. An. Ca.

NOUTAȚI.

ARAD, 20 Octomvrie n. 1908.

— **Meetingul Ligei culturale din Bacău.** În intrunirea publică convocată de Liga culturală din localitate și care s'a ținut Duminică, s'a votat următoarea moțiune:

În fața gravelor evenimente ce se desfășoară lângă hotarele țării noastre și spre a nu fi surprinși nepregătiți de problemele ce se vor pune și soluțiunile ce li-se vor da într'o viitoare conferință internațională în ce ne privește pe noi români, cetățeni bacăoani intrunindu-se astăzi la 5 Octomvrie 1908, în sala Ateneului, declară că se solidarizează cu frații lor de pretutindeni spre a lupta pe toate căile și cu toate forțele lor pentru redășteptarea unei puternice conștiințe naționale, care să servească de sprijin reprezentanților legali ai țării în apărarea drepturilor câștigate și în revindicarea de compensațiuni legitime și conforme aspirațiunilor neamului românesc.

— **Învățătorul Dumitru Popovici destituit.** Ministrul instrucțiunii publice a adus hotărâre definitivă în afacerea învățătorului din Cuvin Dumitru Popovici. Comisiunea administrativă a comitatului Arad osândise pe dl Popovici la 100 coroane amendă. Acum ministrul instrucțiunii publice a nimicit hotărârea asta și a destituit pe Dumitru Popovici din postul său dela Cuvin pentru că a muștrat pe copiii români dela școala de stat cari s'au purtat necuviincios în biserică.

— **Serbarea dela Liga culturală.** În localul Ligei culturale a avut Duminică loc o serbare în folosul bibliotecii populare, ale cărei baze s'au pus la asistența unui numeros public.

Scopul înființării acestei biblioteci a fost arătat de dl Iorga în conferința sa cu care serbarea s'a deschis.

Dl Iorga aduce elogiul națiunii germane care are biblioteci populare în toate centrele mai însemnate din cari fără îndoială a plecat înțelegerea simțului de unitate germană și a dat ființă împărăției temute de astăzi.

Dl Iorga spune că nu trebuie a căuta exemple în apus pentru a vedea cât stăm de jos în mijloacele de cultură ale neamului nostru.

Oratorul a arătat puterea culturii care nu recunoaște granițele însemnate prin sabie.

Dl Iorga arată seria cărților cari pot fi celute cu folos de oamenii de toate condițiile, cărți cari se adresează direct sufletului fără alte mijlociri.

Biblia, care nu s'a putut învrednici încă nici până astăzi să apară într'o ediție bună românească, când ea a cultivat de multă vreme popoarele apusului, nu o putem ceti cu ușurință.

D-sa propune pentru o cultură sănătoasă a poporului cetirea cărților lui Sheakespeare cari se adresează larăși de-a dreptul sufletului omenesc atingând toate coardele sufletului.

D-sa continuă cuvântarea spunând că biblioteca se va întregi prin procurarea tuturor cărților cari formează literatura noastră naționalistă.

În urmă conchide arătând că în cărțile sfinte se găsește adevărata superioritate a valorii educative care poate forma cultura generală.

D-ra Locusteanu-Bonciu a cântat în mod admirabil câteva bucăți, culegând aplauzele mulțimei.

Serbarea s'a terminat la orele 11.

— **Moartea unui tânăr jurist,** în 17 l. c. s'a depărtat dintre cei vii dnul Emil Babescu, unul dintre cei mai talentați juristi din generația tinăra din Oradea-mare. Dr. Emil D. Babescu s'a născut în Arad în anul 1884. Tatăl său e funcționar de tribunal în pensiuie. A absolvit 5 clase gimnasiale în Arad, Orăștie și în Beiuș, unde în 1902 a obținut și testimoniul de maturitate, calificat fiind *«eximio modo»*, și a făcut dreptul în Oradea-mare, unde a terminat luând doctoratul foarte repede la 4 ani după înscriere.

Anul trecut și-a făcut stagiul la armată în Timișoara, unde a făcut examenul de ofițer ieșind cel dintâlu din cei 48 de voluntari.

După anul de miliție tinărul Babescu și-a continuat cariera la tribunalul din Oradea, unde a fost numit încă în 1906 practicant, recunoscut fiind atât din partea superiorilor, cât și din partea strănilor de cel mai deștept și mai punctual funcționar. Numai câteva luni de praxă aveă să mai împlinescă și ea să fie numit notar la tribunal, dar neîndurata moarte l'a răpus în vârstă cea mai frumoasă de 24 ani. Vestea morții lui neașteptate a cutremurat pe toți cunoscuții lui, cu atât mai vărtos, că era un tinăr robust, sănătos, plin de viață și bine conservat.

Moartea i-a cauzat-o viața militară. Dejă la manevrele din toamnă s'a îmbolnăvit de tifos și cu toate rugămintele rudenilor sale, a plecat din Oradea-mare la Timișoara la examenul de ofițer, și și a reluat după examen imediat a 2 a zi activitatea la tribunal, fiind tot bolnav, până ce la două zile a căzut la pat, de unde l'u s'a mai sculat.

Înmormântarea s'a ținut Duminică, în 18 l. c. după amiază la orele 3, prin protopopul Toma Păcală azistat de corul »Hilaria«, al cărei membru a fost totdeauna.

A fost deplâns de întreg corpul ofițerilor și personalul dela tabla regească, tribunal, întreaga inteligență românească din loc, precum și de un imens public de tineri și bătrâni din loc, cari cu toții au lăcrămat de durerea amară manifestată în jurul sicriului acoperit de cele mai frumoase cununi. N'a fost de față un singur om care să nu fi vărsat lacrimi după dânsul. Durerea bățânilor săi părinți precum și a sorei sale și a fraților nemângâiați a fost nemărginită.

Să-i zicem și noi cu al săi dinpreună de ultimul adio:

»Dormi în pace!«

Fost coleg.

— **Ziar confiscat.** Ziarul săptămânal al societății tinerilor italieni naționaliști din Fiume intitulat »La giovine Fiume« a fost confiscat pentru articolul său din numărul de ieri »Anexiunea Bosniei«.

— **Limba turcă în România.** Ministerul instrucțiunii din România a hotărât a înființa în județele Tulcea și Constanța zece posturi de institutori pentru limba turcă, plățile a 50 lei lunar. În județul Tulcea aceste posturi au fost înființate pe lângă școlile din comunele Duingi-Caranasof, Toxof, Alecadân-Olibichioi și greci. În județul Constanța se vor înființa șase în comunele pe care le va arăta Muftariatul ture din acel județ.

— **Succesul unui bariton român în strălănătate.** Conaționalul nostru, baritonul Dimitrie Florescu merge din succes în succes în Italia. Acuma cântă în Cheti în Favorita și ziarele sunt

unanime în laudele ce-i fac pentru cântec, chipul de-a pricepe operele maestrilor și talentul scenic.

— **Mareșalul Nodzu.** Duminică mareșalul japonez contele Nodzu a murit în Tokio. Viața lui e bogată și abuciumată. Mareșalul a avut un rol foarte însemnat în luptele civile dintre regimul vechiu reacționar și cel modern din Japonia. Nodzu a luptat pentru acesta din urmă și în lupta dela Komomoto a zdrobit vechiul regim. El a moștenit dela Japonia cea veche hotărârea și energia, dela cea nouă toate cuceririle strategice moderne. A secerat cele dintâi glorii în războiul Japoniei cu China în anii 1894—1895. A comandat divizia a 5 a și a procedat într'un mod atât de îndrăzneț cu prilejul luptei dela Piongiung încât a fost dat judecării pentru primejdirea trupelor dar Micadul a ordonat încetarea oricărei acțiuni contra lui, căci rezultatul a dovedit. În cursul războiului ruso-japonez generalul Nodzu și-a câștigat însă meritele cele mai mari, pentru cari a ajuns omul cel mai popular în Japonia.

— **Cunoscutul pictor și profesor Ipolit Strâmbulescu** a deschis în sala de pictură din palatul Ateneului din București, o expozițiune a tablourilor sale. Expoziția va dura până la sfârșitul lunii Octombrie.

— **Gimnastica obligatoare în Suedia.** În Suedia toți copiii sunt obligați să facă gimnastică în fiecare zi. Cel mai răspândit sport e înotul, toți sunt nevoiți de vreau sau nu, să se arunce în apă și să facă un ocol cât mai mare.

— **Incendiu mare în America.** Din New-York să telegrafiază că peninsula Michigan e în flacări. Focul s'a estins pe 100 chiln. pătrați fermele au ars total, o mare mulțime de oameni au perit în flacări. S'a adunat 5 lăzi mari pline cu osămintele celor arși din înfioritorul oraș Meiz. Din orașul pustit cu desăvârșire nu a rămas decât treptele de marmură înegrite ale bisericii.

Ultime informațiuni.

Darea de seamă a deputatului Lucaci.

— Prin telefon dela corespond. nostru.

Vașcău, 21 Oct. Ieri părintele Lucaci și-a continuat turneul prin cerc însoțit fiind de d-nii Dr. Cosma, Dr. Ciordas, Dr. Popovici și Dr. Iacob. S'au ținut adunări în comunele Rieni, Ghighișeni, Lazuri, Bulzești. Azi a două-zi s'au ținut cinci adunări, anume în Drăgănești, Șibiș, Poieni, Murari și Brătești. Pretutindeni mult popor și însufletire.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 21 Octomvrie 1908

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grân pe Oct. 1908 (100 klg.)	24.06—24.08
Săcară pe Oct.	19.86—19.70
Cucuruz pe Maiu	14.88—14.90
Ovăș pe Oct.	16.68—16.70

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu nou	
De Tisa — — — —	23 K. 65—25 K. 05 fl
Din comitatul Albei —	23 » 45—24 » 60 »
De Pesta — — — —	23 » 45—24 » 60 »
Bănățenesc — — — —	23 » 55—25 » 05 »
De Bacica — — — —	23 » 55—24 » 90 »
Săcară — — — —	19 » 65—19 » 80 »
Orzul de nutreț, cvalit. I.	15 » 85—16 » — »
» de cvalitatea II.	15 » 50—15 » 75 »

Poșta Redacției.

Horea. Scrisoarea merge și va merge încă ceva. Gh.

Dl Voicu Nițescu este rugat să ne comunice imediat adresa.

Redactor responsabil Constantin Savu.
Editor proprietar George Nichin.